

Munkaþverá í Eyjafirði

Sigurður Tómas Þórisson

Um Munkaþverá

Klifursvæðið að Munkaþverá er í innanverðum Eyjafirði, tæpa 20km sunnan við Akureyri við kirkjustaðinn Munkaþverá. Svæðið er í árgljúfri sem Þverá efri hefur sorfið og liggur Eyjafjarðarbrautin (austari) yfir gljúfri við klifursvæðið.

Munkaþverá/Munkinn hefur verið helsta klifursvæðið á Norðurlandi ásamt Skinnhúfuklettum í Vatnsdal. Framan af var eingöngu dótaklifur á svæðinu en kringum 1990 voru fyrstu boltuðu leiðirnar settar upp og voru þar fremstir í flokki Páll Sveinsson, Björn Baldursson, Stefán Smáráson og Árni G Reynisson.

Fyrsti leiðarvísirinn að svæðinu var gefinn út í ársriti árið 1988 og á Páll Sveinsson heiðurinn að honum. Jón Haukur Steingrímsson gaf út prýðileg drög að nýjum leiðarvísi árið 2003 og er þessi leiðarvísir byggður að miklu leyti á honum.

Leiðarlýsing

Frá Akureyri er best að fara yfir fjörðinn við Leirubruna (hjá Esso/N1) og handan hennar strax til suðurs (hægri) inn fjörðinn. Þegar komið er framhá bænum Munkaþverá er komið að krappri lægð þar sem vegurinn þverar gljúfur Þverár efri. Hægt er að leggja nokkrum bílum ofan klettanna hægra (vestan) megin við veginn og á afleggjara eða við litla rétt handan brúarinnar.

Til að komast ofan í gljúfrið er hægt að ganga vestur fyrir klettana (yfir laskaða girðingu), niður brattan göngustíg og þaðan eftir mjórri syllu undir klettunum. Einnig er hægt að ganga lengra til vesturs til að komast í þægilegri göngu niður. Einnig er t.d. hægt að útbúa sigakkeri á einhverri vegriðs-stoðinni og síga niður ef mönnum þykir það fýsilegra.

Hvernig klifur?

Klifurleiðirnar í Munkanum eru af ýmsum gerðum og gráðum, en flestar einkennast þær af tæknilegu klifri í lóðréttum veggjum á köntum og í grunnum sprungum.

Nokkrar leiðir fylgja alfarið sprungukerfum (Dóni, Góðir vinir, Hornið) og eru þær tryggðar á hefðbundinn hátt (dótaklifur) og stendur ekki til að bolta þær leiðir.

Fjölmargar leiðir í Munkanum eru frábærar og er hiklaust hægt að mæla með eftirfarandi leiðum:

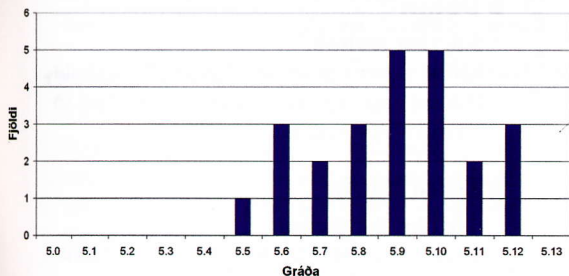
- *Karlinn í brúnni*
- *Stóru mistökin*
- *Undir brúnni*
- *Sófus*
- *UV*

Fjöldi leiða

Fjöldi klifurleiða að Munkaþverá er nú um 25 og eru flestar þeirra nú boltaðar. Nokkrar tortryggðar gamlar dótaleiðir (Sófus, Stóru mistökin) voru boltaðar kringum 2003 og nokkrar til viðbótar árið 2005 (Undir brúnni,

UV, Talía/Bókin) og 2007 (Flöskuháls, Kaldur sviti)

Ný leið (Stuð fyrir stutta) var boltuð sumarið 2006 og liggur hún á áberandi stuðli hægra megin við UV og býður upp á prýðisklifur í góðu bergi.

Hversu erfitt?

Léttasta leiðin í Munkanum er gráðuð 5.5 (Hornið, dótaleið) en sú erfiðasta 5.12c/d (Brjálæði) og er hún ein af erfiðustu klifurleiðum landsins. Flestar eru leiðirnar á bilinu 5.8 – 5.10. Á grafinu má sjá dreifingu erfiðleikagráða í Munkanum.

Jarðfræði

Í grein Hallgríms Arngrímssonar um jarðfræði klifursvæða á Íslandi segir:

Kletturinn er byggður upp úr gömlu, þykku hrauni frá tertíer sem komið hefur í ljós við rof. Klifurleiðirnar eru um 20 talsins á um 50 m kafla niður frá brúnni. Lengd þeirra er á bilinu 10 til 15 m eða svipuð og hraunþykktin. Hraunið er þétt og stuðlað. Flestar sprungur liggja lóðrétt og nánast engar þvert á stuðlana. Hraunið er alls staðar mjög þétt en verður blöðróttara í efstu 3 m. Neðst má sjá rauðan karga og undir honum annað hraunlag sem ekki er nothæft til klifurs. Kletturinn er nokkuð sléttur með litlu viðnámi en hefur nokkurn grófleika sem alltaf einkennir hraun og eykst hann uppávið. Hallinn er nálægt lóðréttu og gripin eru í sprungum, nibbum og holum. Tryggingar eru nokkuð hefðbundnar, bæði í sprungum og í boltum.

Hraunið er frá tertíertímabilinu í kringum 7-9 milljón ára gamalt. Mikið er um holufyllingar

í blöðrunum og ummyndun nokkur sem segir okkur að þetta berg hafi verið á miklu dýpi. Mikið jökul- og árrof hefur því verið á svæðinu. Rannsóknir á holufyllingum benda til þess að þetta hraun hafi verið í um 100-120°C hita við fergingu sem jafngildir 2-3 km dýpi.

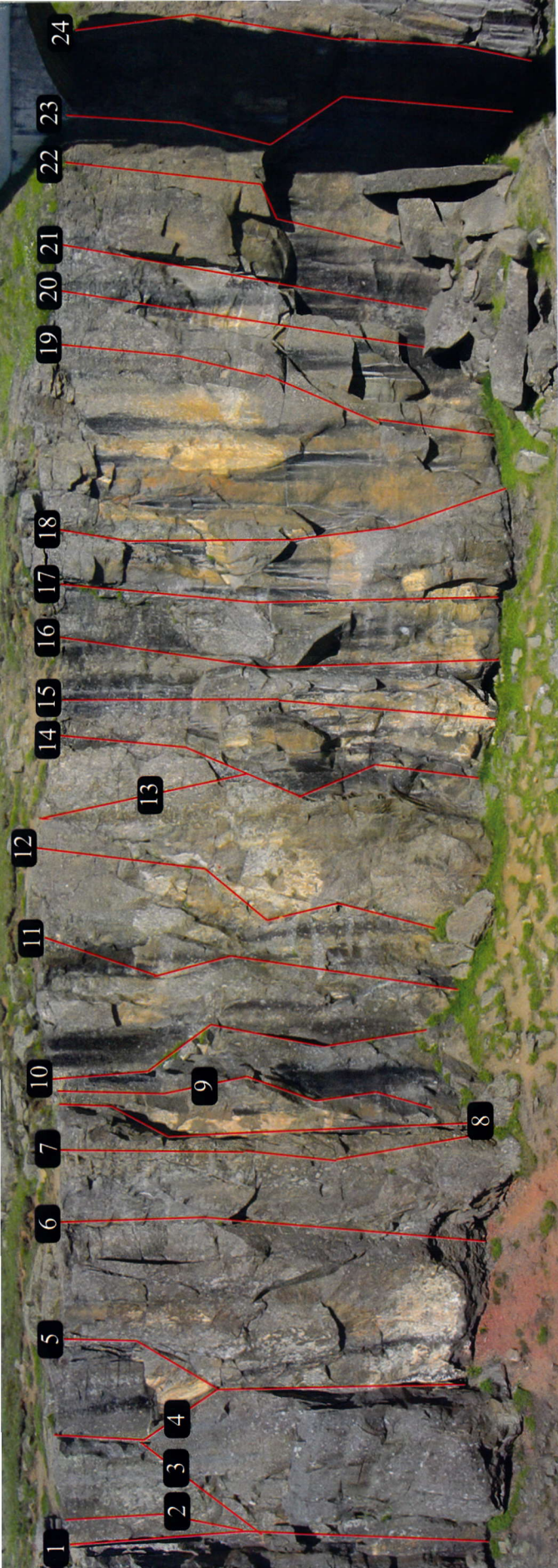
Bergtegundin er þóleiit með stórum ágít-kristöllum. Klettarnir eru almennt harðir og aðeins blöðróttir efst. Sprungufletirnir sem sjást utan á klettinum eru frekar stórir, meðalgrófir og ágætis grip í litlum sprungum og nibbum. Viðnámið við klettinn er ágætt en samt er lítið um ólívínkristalla [öfugt við t.d. Stardal og Valshamar] í berginu. Klifrið er dæmigert fyrir hraunklifur með mikið af köntum, sprungum og litlum nibbum.

Almennt

Boltuðu leiðirnar eru ýmist búnar einum eða tveimur toppboltum en fæstir þeirra eru með sigring og því þarf oftast að setja tvist/karabínu í toppinn áður en sigið er niður. Í flestum tilfellum er svo hæðarleikur að teygja sig yfir brúnina að ofan og sækja tvistinn/karabínuna að loknu klifri. Nokkrar leiðir (einkum næst brúnni) eru ekki eins aðgengilegar sökum brattrar skriðu ofan þeirra og því þarf að fara sérlega varlega við að hreinsa þær (tryggð/ur með línu). Karlinn í brúnni er nú þegar kominn með sigring og til stendur að setja hring í fleiri.

Meðal helstu kosta Munkans sem klifursvæðis er að þar er mikill fjöldi frábærra leiða við flestra hæfi og þar er oft skjólgott, jafnvel þó vindur sé á Akureyri. Auk þess býður svæðið upp á prýðis valkost á móti Hnappavöllum þegar suðlægar áttir og bleyta þjaka suðurlandið. Svo er líka ákaflega hressandi að skella sér í það í ánni að loknum góðum klifurdegi.

Helstu gallar svæðisins eru að það getur verið þreytandi að hlusta á beljandi árnidinn en hann torveldar einnig samskipti milli klifrara og fólks á jörðu niðri. Einnig vantar kannski helst til fleiri léttari leiðir, svo byrjendur hafi úr meiru að móða við fyrstu kynni af svæðinu eða sportinu. ■

1 Talía

5.7, 12m (boltuð)

Klifrað upp augljósa sprungu og grjóthrafl upp á góða syllu, síðan er haldið upp hornið vinstra megin sem er krefjandi. Nýtir sömu boltalínu og Bókin.

2 Bókin *

5.8, 12m (boltuð)

Klifruð er sama byrjun og í Talíu, þaðan er haldið beint upp sléttan flöt og reynt að forðast að taka út í leiðir 1 og 3.

3 Létta leiðin

5.6, 12m (hálfboltuð)

Sama byrjun og í Talíu/Bókinni en frá syllunni er sprungu fylgt til hægri upp í augljóst horn og þaðan upp á brún. Þarf dót í efstu metrana.

4 Góðir vinir **

5.6, 12m (dót)

Byrjað er í augljósu horni með breiðri sprungu og henni fylgt þar til sprungan greinist. Vinstri sprungunni fylgt yfir í enda leiðar 3. Ef eingöngu sprungan er klifruð í byrjun verður leiðin 5.7.

5 Góðir vinir (afbrigði) *

5.6, 12m (dót)

Hægra sprungukerfinu fylgt upp á brún.

6 UV **

5.7, 12m (boltuð)

Leiðin er bein og augljós, byrjar á V-laga sprungu (ek) sem breytist í U-laga skorstein.

7 Stuð fyrir stutta *

5.9, 13m (boltuð)

Jökull Bergmann, '06

Upp stuðullinn milli UV og Dóna. Tæknilegar hreyfingar fyrir miðju (ek) upp í juggara. Þaðan krefjandi alla leið upp á brún.

8 Dóni

5.7 - 5.8, 13m (dót)

Bein sprunga, hægra megin við hornið frá UV, farið er til hægri út úr henni ofarlega. Ef hún er klifruð án þess að stíga út á hornið er hún erfiðari (5.8). Vandasamar tryggingar.

9 Bláa ullin

5.9, 13m (dót)

Sléttur veggur með þröngri sprungu sem liggur að litlu þaki (ek). Vandasamar tryggingar.

10 Hornið

5.5, 13m (dót)

Augljóst horn milli Flögutex og Bláu ullarinnar.

11 Flögutex

5.7, 14m (dót)

Þægilegt klifur upp að flögunni en síðan er flókin hreyfing til hægri upp á brún. Ef farið er vinstra megin upp hornið er leiðin 5.8. Tortryggð. Varúð, stóra flagan er laus!

12 Sófus **

5.8, 14m (boltuð)

Byrjað er upp af tveimur stórum steinum og er óljósri sprungu (ek) fylgt áleiðis upp að stórum flögum og syllum. Ofan syllanna tekur við sléttur veggur með spennandi krúxi upp á brún (ek).

13 Stóru mistökinn (afbrigði) **

5.9, 15m (boltuð)

Eftir flöguna er tæp hliðrun til vinstri og endað í sama akkeri og Sófus.

14 Stóru mistökinn ***

5.9, 14m (boltuð)

Leiðin byrjar inni í geil. Farið er upp hana miðja og út úr henni til vinstri. Þaðan upp lítið þak (ek) og upp sléttan vegg með smá brúnum.

15 Víga-Glúmur **

5.10a/b, 14m (boltuð)

Árni G Reynisson, Björn Baldursson, '92

Nokkur afbrigði af fyrstu metrunum enda á flögum á horni. Þar taka við nokkrar tæpar hreyfingar (ek) á horni og fési þar til gripi á lítilli syllu er náð. Þaðan þægilegra klifur upp á stóra syllu og upp á brún. (5.10d)

16 Sykurmoli *

5.10b, 14m (boltuð)

Byrjar á tæpum hreyfingum upp á slabb (ek). Þaðan á flögum upp í horn meðfram þaki, sem farið er framhjá/ yfir (ek). Þaðan slabbhreyfingar upp á brún.

17 Kaldur sviti *

5.10d, 15m (boltuð)

Byrjar í litlu sprunguferfi upp á slabb. Þaðan löng krefjandi hreyfing eða stökkhreyfing (ek) yfir sléttan vegg upp á stóra hallandi syllu. Þaðan farið í kverk upp á brún.

18 Flöskuháls *

5.10d, 15m (boltuð)

Páll Sveinsson

Byrjar upp tæpt horn/slabb að bungu. Yfir eða framhjá bungunni (ek) upp á syllu. Þaðan krefjandi hreyfingar upp á brún (ek).

19 Brjálæði

5.12c, 15m (boltuð)

Björn Baldursson, Árni G Reynisson, '95

Tæknilegar hreyfingar í lóðréttum vegg. (5.12d)

20 Engin afsökun **

5.10c, 11m (boltuð)

Björn Baldursson og Stefán S. Smárason, '92

Tæknilegar hreyfingar upp stóra flögu að syllu. Upp gleitt horn með litlum gripum (ek) yfir að lítilli flögu. Léttara klifur á vösum og köntum upp á brún. (5.11a)

21 Björn járnhaus

5.11b/c, 11m (boltuð)

Stefán S. Smárason og Björn Baldursson, '92

Upp sléttan vegg upp í lítið þak, þar upp á krefjandi jafnvægishreyfingum (ek) inn í sprungu á slabbi og henni fylgt upp á brún.

22 Stálhnefi

5.12a, 10m (boltuð)

Stefán S. Smárason og Björn Baldursson, '91

Leiðin byrjar við h-jaðar stóru syllunnar í horni undir litlu þaki. Því er fylgt inn í þrönga gróf, upp fyrir þakið og þaðan upp.

23 Karlinn í brúnni ***

5.10a, 13m (boltuð)

Björn Baldursson, Árni G Reynisson, '95

Sprungu fylgt upp að litlu þaki og er því fylgt til vinstri upp að gleiðri sprungu. Þar er klífrað upp á beittum flögum 4-5m (ek). Þaðan er auðveldara klifur á vösum og brúnum upp að brúarstöplinum. (5.10b-c)

24 Undir brúnni ***

5.9, 15m (boltuð)

Páll Sveinsson, '91

Byrjar í lítilli geil þar sem klífrað er upp og til vinstri (ek). Þar tekur við léttara klifur upp að bröttu hafti. Þaðan taka við krefjandi hreyfingar (ek) upp að góðum gripum. Lokametrarnir farnir ýmist til vinstri upp brotið eða á köntum framhjá efsta boltanum (erfiðara).

25 Sunnan við brú

5.12, 12m (boltuð)

Eina leiðin sunnan við brúna. Liggur upp vesturhluta veggjarins undir suður-stöplinum